

מסורת הש"ס

(א) נדה י"ט, כ"ט, (ב) אהלת פ"ז מ"ד, (ג) ופסחת להלנת ספ"ז ע"ג, (ד) חופפתה דלכלים ב"מ פ"ז אהלת פ"ז מ"ה, (ה) וינצונו ט"ו, (ו) ע"ג, (ז) וצ"ז ע"ג, האריך כשי' צבואר מלה ו'ן, (ח) תרומות פ"ה מ"ב ע"ג, (ט) וינצ"ש מ"ו, (י) דטומאה נוקמת הוא הדין פ"ק, (יא) דממילתה ז"ק, (יב) דף ע"א.

הגהות הב"ח

(א) הש"י ד"ה בעול כרוב וכו' דס וגנינים. י"ב ל' משנה פ' ט ע"ב דף ק"ז מ: (ב) ר"ה ו' ח' משעון וכו' הפסלת הדין ואח"כ מ"ה אין לנפלים פתיחת וכו' וה"ה פתיחת הקבר וקאמר דפתיחתו אינו לנפלים וכו' כנר כלומר שעב ראשו: (ג) ד"ה ע"ל אשה להית לה ד"ק פתיחת: (ד) ד"ה ע"ל ערב וכו' טומאה נלושה:

לעני רש"י

למורש"ל (לימורש"ל). פקעת (של חוט).

מוסף רש"י

כדי לפרסמה. שנתפסה מן הנטרה, קידש הכל שזו פטר חס (דף הו). ביטול ברוב. מיעוט הפל נטל כנס (שם). השליא בבית. פ"ה א"ל אין ודל נלחא. הבית טמא. משום א"כ המט (דף י"ח). דול דהו כ"ז ומט (שם כ"ב). נמוק הולד. ונעשה דס ומעריב דס הלידה ובעל כרוב (שם שם). מצא מין את מינו וניעור. מתקן על ידי מינו ויעור משמנו אשה כמחלה נטל א"ל אלו מינו טמא (דף ע"ב). ולשון יעור א"כ א"ל יעור משמנו, טעמו נלושה, וכל הוי דמי מלא מין א"ל מינו ויעור היעו פיוטה, א"ל משפסין ויעור טעו מתמורו הלאשה ויעקב מצניחו ומתקן, וא"כ טעו מינעו לה (דף ע"ג).

רבינו גרשום

חיישני דאית בה לגמרי ולד. משום הכי תקבר כדי לפרסמה שנתפסה מן הבכורה: וכיון דפשוטה מן הבכורה א"כ מחזיקין כולל אמאי אינה מטמאה: משום בטול ברוב נגעו בה. דאי יש בה צורת ולד ומה טעם אינה מטמאה לפי שהמבטלת ברוב כרוב: השליא בבית. פתיחתה: ודל שליא בלבד בבית: ודל נימוק עד שלא יצא. דבטל הוא ברוב דס וגנינים ומ"ס שבשליא וטהור הבית: אין לנפלים פתיחת קבר. כיון שנתפח (א) דולד שכלו לו חרשיו ומת בעמי אמו כנון שיושב האשה על המשבר היינו פתיחת קבר כיון שנתפח הקבר אבות דמאחיל על הבית פתיחתה טפח מאוחה שעה הבית טמא ואצ"פ שלא נולד כולו עד למחר אבל נפלים שלא כלו חדשיו אין להן פתיחת קבר לטמא את הבית עם שיהא ראשו עגול כצורתה לומר שמתא גמורה צורה ופדיון פניו ושיאה ראשו גדול כפקיעות של צמר. ואית דמפרשי כפיקה אב"ט שהנשים מתחילות לכרוך עליה את הסיטין: של שתי קטן ושל ערב גדול: פיקה מתוך פיקה. עגול מתוך עגול כנראה בנקבה: פיקה גדולה. פקיעת גדולה: של סקאין. שחוט השק (א) נלחא ל"ד כיון שנתפח הקבר והולד כבר כלו לו חדשיו וכו'.

הלוקה בהמה פרק שלישי בבורות

כב.

עין משפט גור מצוה

יח א מ"י פ"ד מהל' בטומא
הל"ב ע"ש: וי"ד סימן
שטו ע"ד:
יב ב מ"י פ"ה מהל'
טומאת מת ה"ל:
ב ג מ"י [שם] ופ"י מהל'
אסוריו צוה ה"ל:
כא ד מ"י פ"ה מהל'
טומאת מת ה"ל [ח]
ט:
כב ה מ"י פ"א מהל'
טומאת מת ה"ל:
בג ו מ"י פ"ז מהל'
טומאת אולג' ה"ל:

שיטה מקובצת

[א] אומר נימוק הולד עד:
ב פקיעה זו שבורעת:
ג ויחית של נמחק: [ז] וטהור
מאי טעמא ממה נפשך אי
רובא מיא ניהו: [ח] ניהו
ולא קא נגע השקה במיא
צ"ר: [ט] ניכר בו הסי':
[י] ואצ"פ יבדח טמא ושיטא
לא נימק עד שיצא וקודם
שבטל טמא את הבית
הסי': [יא] אומר נימק הולד
עד שלא יצא. ומוקמין:
[יב] הפסלת. ואצ"ג דלרבנן
נמי אית להו בטל ברוב
כדקמ"י החם אי אתם מודים
שאם הוציאו את המת לבית
החיצון שבות החיצון טהור
מיהו דאצ"ג ור"ש אמר דבר
אחר דאצ"ג דלא הויהוהו
ממקומו אמרו בטל ועד
לא יצא נמו כדתני ר'
חייא בראב"י אינה מטמא
א"ל כמגע ולא במשא:
[יג] בקועת ורצוא ההיא
פתיחת תיבת והוא הדין
נמחק: [יד] מה"ד כפיקה של:
יע היינו פיקה פיקה:
[טו] הקבר כשל שתי הסי':
ומה"ד בהמה פתיחת
הקבר של: [טז] מגבל של
נבלה: [יז] שקין של גמי:
[יח] חזרו ומטמא הסי':
[יט] דרבנן נמי מרדו: [כ] ליה
בלא טעם משה דאצ"ג
דלא הויה (הן) [כא] מ"מ
כבר בטל ברוב אבל רבנן לא
כפירי ליה ביטול ברוב אלא
ע"י משה ורצואו לבית
החיצון ושהיה לא מייח
להו ואצ"ג: [כב] ידו כר
טהור כשלא העגיל ראש:
[כג] הוי כשהעגיל כפיקה:
[כד] עשויין כדי לאוחה כר'
ל"א פיימיל אות ל'
[כה] נמחק: [כז] אסורין שהן
בנוחן טעם דלא אחריב טעם
כעיקר: [כח] לא דמי. עין
ב"ח דף כב ע"ב:
[כט] שנתערב בו ואי:
[ל] שהמים רבו חזורים:

רבינו גרשום (המשך)

עין: גוש הבא. מקרקע
של בית הפרס: ומאריך
העמים. כבית הפרס דמי
(כ"ו) [כ"ז] שיעורו כפיקה גדולה
[כ"ח] ויחיתין: [כ"ט] יש (כ"ב)
[ל] אבות שיעורה:
בבד
העליון של מגופת הבית.
הקבר של מפלה הוא כפיקה
גדולה: תלמידת עשויין
בבית תלם. מקום השק
עד דעברו להו השק:
טהור ממה שטמא בריד עם
הארץ: צ"ר לאו בר קבול'
טומאה. דוניהה בלמלא הוא:
מאי איכא. למיחש: אי
משום הבד מיעוטא דמיא
דאית ביה דבכי השק ולא
מיעיל להו מיעוטא הוא
ועבד להו מיא לצ"ר ואיתו
ליה טומאה ליכא למימר
דלא מיא בטול להו ברובא.
והק' יכלי לאיתויהו להו
לטהור: לא שנו. לבטלי
להו ברובא אלא אם ורצה
לטבל בהן צ"ר פיתו: אבל לקדשה. שאם רצה ליתן הצ"ר בקדשה לא בטלי מיעוטא דמיא לגבי צ"ר: דמצא מין את מינו וניעור:
כלומר מיעוט המים שבצ"ר מטמאין המים שבקדשה ונתחברו ונעשו רוב וניעור ונתחברו ביטול. האי נייעור הוא כמו שנתקל:

רבי אליעזר ורבי שמעון אמרו דבר אחד. אע"ג דרבנן י"י מודו לר' שמעון דבטל כשהולאיוהו כפסל לבית התינון כדאמר בגדה פ' המפלת (דף כ"ו). מ"מ לא אשכח אמרו דבר אחד אלא מר' אליעזר בן יעקב ור' שמעון ולשניהם בטל בתחלת לידה י"י ואע"ג ^ו דמילתא דר' אליעזר בן יעקב לא דייקא כלל דבטל אלא דרבי חייא הוא דקאמר הכי י"ל דתני ר' חייא דקאמר היינו שהיה שונה זו במילתיה דרבי אליעזר בן יעקב דלינה מטמאה צמגע ולא צמשא והכי איתא צהדיא צמוספתא: **עד שיעניאו ראש כפיקה**. הא דתני צפ' המקשה (מולין ד' ע:)

זהמה שמת עוצרה צמיעה והושיט הרועה ידו י"י טהור כשלא העגיל כפיקה וכן אידך דקמ"י התם ^א אשה שמת ולדה צמיעה ופסטה החיה כו' האשה הטורה עד שילא הולד ומשמע בגמ' דטהורה משום צהדיא טומאה צלועה והחיה טמאה שמה יוציא ולד ראשו חוץ לפרוודור ולא אדעתא כשלא העגיל ראש כפיקה נמי איירי דאין לומר דלעולם הוי ^ב כפיקה וקודם פתיחת הקבר דהא לא מטמא אלא גזירה שמה יוציא ראשו חוץ לפרוודור משמע דקודם לכן טהורה ^{אע"ג} דפתיחת הקבר הוא קודם לכן דהא צ"ל שמה ראש חוץ לפרוודור הוי כעין צ"ל ש עשויין י"י לאוחה והוא עגול כעין אותה שקורין פיל מיי"ל בלע"ז: **הנך מיעוטא דמיא בטי"ל** דהו ברובא. ולא דמי לשאר אסורין י"י שהוא צנומן טעם דלא אסתמי טעם כעיקר לענין טומאה וכן נצילה צמילה כשחוטת לענין טומאה אפי' חזר ומצטל הכל צמיד: **בטי"ל** דהו ברובא. ואפי' הוי מחלה על מחלה מ"מ מטעם דלא בטל סלקא להו השקה: **אבל** לקדירה **לא מצא מין את מינו וניעור**. לא דמי י"י

להא דלמרינן צפרק גיד הנשה (מולין דף ק: ושם) וצפרק הקומץ רבה (מנחות דף כ"ג). וצפ' צתרא דע"ז (דף ע"ג). סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומצטלו דהתם אין מינו נאסר אלא מכח האיסור שנתערב ^{הו} והוי אפי' שייך לומר סלק אצל היכא דמינו ענמו מטמא מחמת מגע מים הטמאים אין שייך לומר זו סלק: **וניעור**. פירש הקונט' שהמים י"י חזורים ורבים על הליד ומטמאין אותו ולא דק דל"ר אלא זהו יעור דמקמי הכי בטל הליד מן המים טומאת משקין מחמת רוב צ"ר ועכשיו שהמים ניעורו לנמו שעת מחלה קודם שמתערבו צ"רי: **והריב** רב דימי וקאמר דהא שעת הרב רבי אפריים היכא א"ב ליה לרב דימי דלפילו טהרה עוררת טומאה וצפ' צתרא דע"ז (דף ע"ג). אית ליה דאפי' איסור אין עורר איסור דקאמר המערה י"י

ומטמאין אותו ולא דק דל"ר אלא זהו יעור דמקמי הכי בטל הליד מן המים טומאת משקין מחמת רוב צ"ר ועכשיו שהמים ניעורו לנמו שעת מחלה קודם שמתערבו צ"רי: **והריב** רב דימי וקאמר דהא שעת הרב רבי אפריים היכא א"ב ליה לרב דימי דלפילו טהרה עוררת טומאה וצפ' צתרא דע"ז (דף ע"ג). אית ליה דאפי' איסור אין עורר איסור דקאמר המערה י"י

ומטמאין אותו ולא דק דל"ר אלא זהו יעור דמקמי הכי בטל הליד מן המים טומאת משקין מחמת רוב צ"ר ועכשיו שהמים ניעורו לנמו שעת מחלה קודם שמתערבו צ"רי: **והריב** רב דימי וקאמר דהא שעת הרב רבי אפריים היכא א"ב ליה לרב דימי דלפילו טהרה עוררת טומאה וצפ' צתרא דע"ז (דף ע"ג). אית ליה דאפי' איסור אין עורר איסור דקאמר המערה י"י

ומטמאין אותו ולא דק דל"ר אלא זהו יעור דמקמי הכי בטל הליד מן המים טומאת משקין מחמת רוב צ"ר ועכשיו שהמים ניעורו לנמו שעת מחלה קודם שמתערבו צ"רי: **והריב** רב דימי וקאמר דהא שעת הרב רבי אפריים היכא א"ב ליה לרב דימי דלפילו טהרה עוררת טומאה וצפ' צתרא דע"ז (דף ע"ג). אית ליה דאפי' איסור אין עורר איסור דקאמר המערה י"י

ומשני **כדי לפרסמה**. לאם שפטורה מן הצבורה דמדקרינן לחמה מחזיקין ליה כולל: וקפריך כיון דפטרת ליה מצבורה למימרה **דולד מעליא הוא ואמאי**. אינה מטמאה: **ביטול ברוב**. להכי אינה מטמאה צבטל הבשר ברוב דס וגנינים ^ה שיוצאין עמו: **נגעו צה**. הא דאמרן דלא מטמא צמגע ^ה משום ביטול ברוב: **השליא צבית**. שהפילה האשה שליא ואין ולד ניכר ו צה: **הינה טמא**. דקתני טעמא דאין שליא צלא ולד אלא שנימוק ואעפ"כ ו מטמא: **רבי שמעון אומר** ו הולד נימוק. ומוקמינן התם דטעמא דר' שמעון דאמר הבית טהור משום ביטול ברוב נגעו צה צמסכת נדה צפרק המנבלט ^ו (דף ק"ג): **פתיחה הקבר**. אשה שמת עוצרה צמיעה וישבה על המשצר ונפתח קבר הרחם צבית זה ולא יצא הולד והולאיוה לבית אחר טמא הבית הראשון כאלו נולד סס ^ז דטומאה צוקעה ^ז והוא הדין פתיחת הקבר אינו לנפלים אלא לנפל שהעגיל ראשו כבר עשב ראשו: ^ח פיקה של צמר. למושי"ל: **רבי פריש**. דלרין פיקה של שמי שקטנה ליה פיקה של ערב שגדולה: **אמר לוי**. סניא. דפלגי צה: **משיראו עפיפות**. ר"ל צר צדוק פליג אנתא קמא ואמר אע"ג שלא העגילו ראש כפיקה יש פתיחת הקבר משיפתח רחמה כל כך שיראו בתוך רחמה טפיפיות: **כפרה זו שבורעת** והיה טעם מים. וכורעת יומר מצמחה ומיהו ומתוך כריעה נפתח רחמה מלא ונלחין קמטיס כרחם: **פיקה מסוך פיקה**. והיינו טפיפיות תרי וזמני פפי היינו פיקה י"י: **ואין לי לפרש**. איני יודע לפרש: של **אשה**. (א) דין להיות לה פתיחת הקבר י"י: של **צמעה**. שלא תהא כטומאה צלועה לטומאת מגע י"י משום נצילה של נפל אם הושיט הרועה יד ונגע צו להולאיוהו מן הרחם:

נפל ערב משעהגיל ראש כפיקה של ערב ואי לאו (א) טמא צלועה היא ולא מטמא כדמתן צמעה שמת עוצרה בתוך מעיה והושיט הרועה את ידו ונגע צו טהור צפרק צמעה המקשה (מולין דף ע"ג): **גוש**. עפר שיעורו לטמא צהאל ולשרוף עליו תרומה וקדשים: **פיקה גדולה של סקאין**. מרופסין י"י סקאין גדולים של גמי וכשנעלין אותן חותמין אותן: **וישנו צד העליון של מגופת חיים הנלחמים**. כלומר שישנו לאותו חותם צד העליון של כסוי עשויין לחציות של חרס רחב מלמטה לכסות החצית והולך ומתקצר למעלה כדי שיאחו צדיים ואותו צד שהולך וכלה קרי **צד העליון**. הלחמים עשויין צבית לחם: **משקין צמים**. שמה ענמא מחמת מגע עם הארץ: **ושחור ממה נפשך**. דולדי מים מעורבים זו ופי מיל רוצה ונטייל הליד ברוב ומקבל טומאה מחמת המים ומיא סלקא להו נצילה כשהקה שנותן הכלי צמקוה עד שעוצרים מי המקוה על פיו ונושקין עם המים שצתוך הכלי ואע"ג דלכולל ומשקה לית להו טהרה צמקוה מייא סלקא להו השקה דהוי כמי שזרען וחזור ונוטלין דזריעה מטהרה מטומאה דתנן (תרומות פ"ע מ"ו) שמילי תרומה שנטמאו ושמלן טהורין צתוצבת רבינו גרשון מלחא קי: **ליד לאו צר קבולי טומאה**. דזיעה בעלמא הוא שיוצאה מן הדגים כשמולחין אותן: **משום פד מיעוטא דמיא**. דמקצלי טומאה השקה לא מטמא להו הולד ורובא צ"ר וצאכול לא סלקא השקה צטלי להו צרובא ולא הוי הליד טמא: **לא שנו**. דבטלו ברוב ומותר הליד אלא לטבול פיתו: **אנל** לתקן את הקדירה אסור שהמים שצתוך הליד מולחין מים שבקדירה ומצטרפין יחדו על הליד ומטמאין אותו: **מלא אם מינו וניעור**. מתורה צבטול וחזור י"י לטומאה: **להאי שמשפא**. דרבי ר' ירמיה: **למאה**

ומטמאין אותו ולא דק דל"ר אלא זהו יעור דמקמי הכי בטל הליד מן המים טומאת משקין מחמת רוב צ"ר ועכשיו שהמים ניעורו לנמו שעת מחלה קודם שמתערבו צ"רי: **והריב** רב דימי וקאמר דהא שעת הרב רבי אפריים היכא א"ב ליה לרב דימי דלפילו טהרה עוררת טומאה וצפ' צתרא דע"ז (דף ע"ג). אית ליה דאפי' איסור אין עורר איסור דקאמר המערה י"י

ומטמאין אותו ולא דק דל"ר אלא זהו יעור דמקמי הכי בטל הליד מן המים טומאת משקין מחמת רוב צ"ר ועכשיו שהמים ניעורו לנמו שעת מחלה קודם שמתערבו צ"רי: **והריב** רב דימי וקאמר דהא שעת הרב רבי אפריים היכא א"ב ליה לרב דימי דלפילו טהרה עוררת טומאה וצפ' צתרא דע"ז (דף ע"ג). אית ליה דאפי' איסור אין עורר איסור דקאמר המערה י"י

ומטמאין אותו ולא דק דל"ר אלא זהו יעור דמקמי הכי בטל הליד מן המים טומאת משקין מחמת רוב צ"ר ועכשיו שהמים ניעורו לנמו שעת מחלה קודם שמתערבו צ"רי: **והריב** רב דימי וקאמר דהא שעת הרב רבי אפריים היכא א"ב ליה לרב דימי דלפילו טהרה עוררת טומאה וצפ' צתרא דע"ז (דף ע"ג). אית ליה דאפי' איסור אין עורר איסור דקאמר המערה י"י